

D ů v o d y:

Dovolací stěžovatelka Spořitelna města R. právem vytýká, že rekurs proti prvním třem usnesením byl opožděný. Jsou to usnesení ze dne 26. října 1934, č. ř. 25 o udělení příklepu předražitelům, ze dne 1. května 1935 č. ř. 33 o povolení opětné dražby, a ze dne 9. dubna 1931 č. ř. 74 o určení schodku a útrat opětné dražby. Proti těmto usnesením se osmidenní lhůta rekursní končila dne 23. července 1937, ježto podle § 225, odst. 2, c. ř. s. nemají zde soudní prázdniny vlivu. Proti rozvrhovému usnesení ze dne 4. května 1937 č. ř. 79 se sice rekursní lhůta končila až po soudních prázdninách dne 8. září 1937, avšak názor rekursního soudu, že tuto delší lhůtu rekursní jest počítati i u prvních tří usnesení, protože všechna usnesení byla právnímu zástupci Ludvíka S. doručena současně, je mylný a poukaz na rozh. č. 10066 Sb. n. s. nevhodný, neboť v rozhodnutí tom bylo vysloveno, že rozhodl-li procesní soud tímž rozsudkem o několika sporech, z nichž některé byly feriálními, jiné neferiálními, jest lhůtu k oprávnému prostředku posuzovati podle sporů neferiálních. V souzeném případě nejde však o jednotné usnesení, nýbrž o usnesení různá. Každé z nich bylo vydáno v jiné době a samostatně a nemůže míti proto pouze zevní okolnost, že byla doručena současně a třeba i v jedné obálce, vliv na běh rekursních lhůt. Bylo proto rekurs, pokud směřuje proti těmto usnesením, odmítnouti jako opožděný.

Rekurs obmeškalých předražitelů, pokud směřuje proti rozvrhovému usnesení ze dne 4. května 1937, byl hledíc na to, že nejde o věc feriální, podán včas, avšak stěžovatelé nejsou k němu oprávněni, což dovolací stěžovatelka vytýká. Rekurs proti nějakému usnesení může podati jenom ten, jehož zájmy byly usnesením tím nějak dotčeny. Obmeškalí předražitelé mají zájem toliko na schodku, za nějž podle § 155 ex. ř. ručí; schodek ten byl stanoven pravoplatným usnesením ze dne 9. dubna 1937 a byl z něho toliko převzat do uvedeného rozvrhového usnesení, které tedy neobsahuje n i c n o v é h o, co by se dotýkalo obmeškalých vydražitelů. Bylo proto rekurs v té příčině odmítnouti jako nepřipustný.

Čís. 16699.

Pořad práva (příslušnost krajského soudu civilního v Praze podle zák. č. 4/1918 Sb. z. a n.) pro nárok na náhradu škody způsobené podle tvrzení žaloby zaviněním státních úřadů.

(Rozh. ze dne 10. února 1938, R I 1351/37.)

Žalobce se na Československém státě domáhá žalobou podanou u krajského soudu civilního v Praze zaplacení 255.810 Kč s přísl., tvrdě, že jako nezletilec byl vlastníkem předválečné rakouské 4% březnové

renty v nominální hodnotě 180.000 Kč, že ony renty byly v době převratu na území Rakouského státu ve Vídni v depositní bance a tam i zůstaly, ježto převod cenných papírů byl tehdy zakázán. Když byl nařízen soupis všech cenností, přihlásil žalobcův otec dotčené dluhopisy na předepsaných tiskopisech a odevzdal je do úřední úschovy úředního místa Č. banky v P., o čemž obdržel stvrzenku řečené banky. V Rakousku žalobcův otec v předepsané lhůtě protestoval se všemi požadovanými doklady proti jejich rakouskému označení a žádal o vrácení dluhopisu na území Československého státu. Omylem depositní banky ve Vídni se však prý stalo, že byly žalobcovu otci zaslány jiné renty v nominální hodnotě 504.000 K, patřící však jiným osobám. Tyto renty ovšem žalobcův otec v Rakousku neprotestoval. Po vysvětlení věci vrátilo čs. ministerstvo financí právě dotčené renty zpět do Rakouska a tam připadly majitelům v italském bloku. Poté žádal žalobcův otec čs. ministerstvo financí za reklamaci oněch rent, avšak to žádosti nevyhovělo, prohlásivši, že renty v Rakousku reklamovati nebude, a aby mohlo zbaviti žalobce rent, prohlásilo žalobcova otce společně s Rakouskem za rakouského příslušníka, kterýmžto jednáním byla žalobci způsobena škoda v žalobě blíže rozvedená. Jednání ministerstva financí, jímž odmítlo reklamaci rent v Rakousku, odporuje usnesení reparační komise ze dne 22. srpna 1922, č. 2116. Proti žalobě namítl žalovaný stát nepřipustnost pořadu práva. Soud první stolice zamítl onu námitku. Důvod y: Žalobce se domáhá náhrady škody způsobené mu státem resp. jeho orgány (ministerstvem financí) tím, že 1. nevyměnil renty v nominální hodnotě 180.000 K resp. že je z území rakouského státu nereklamoval, ač podle usnesení reparační komise k tomu byl povinen, 2. že prohlásil protiprávně žalobcova otce za rakouského státního příslušníka za tím účelem, aby renty by nemusil reklamovati. Tvrdí tedy žalobce subjektivní právo plynoucí pro něho z objektivního předpisu, a to subjektivní právo veřejné, neboť nemůže býti pochyb, že rozhodnutí reparační komise je předpisem práva veřejného, a nemůže tedy býti ani subjektivní právo z ní vyvozované jiné povahy než uvedená norma sama. Jest ovšem pochybné, zda rozhodnutí reparační komise může býti vůbec pramenem práva a zejména zda z takového rozhodnutí může kdo pro sebe vyvozovati subjektivní právo. Avšak to jest již otázkou materiálního posouzení, jímž se soud při posuzování přípustnosti pořadu právního nemusil zabývati. Na veřejnoprávní povaze tvrzeného nároku nemění pak nic ani to, že se žalobce domáhá nikoliv honorování renty resp. její výměny za náhradní renty československé, jak to činil v řízení správním, nýbrž náhrady škody z nesplnění povinnosti uložené zákonem ministerstvu, neboť pohledávání této náhrady nemůže opět míti jinou povahu, než jaká je povaha porušení, z něhož vzniká (Pražák: Spory o příslušnost I., str. 120). Za toho stavu věci se otázka přípustnosti pořadu práva omezuje na otázku, zda souzený případ lze podřaditi pod ustanovení zákona č. 4/1918 Sb. z. a n., jímž do kompetence řádných soudů resp. krajského soudu v Praze byly vřaděny i nároky

proti státu a zemím, pokud rozhodovati o nich nepřísluší nejvyššímu správnímu soudu podle § 2 č. 6 zák. č. 3/1918 Sb. z. a n. Vyjadřuje se to souhlasně s názorem bývalého správního soudu rakouského tak, že pod ustanovení právě řečeného § patří ony veřejné nároky proti státu a zemím, o nichž správní úřad rozhodl »judikujícím způsobem«, tedy vrchnostenskými akty veřejné správy, které autoritativně zakládají nebo mění právní poměr občanů, kdežto pod ustanovení zákona č. 4/1918 Sb. z. a n. patří případy, kdy se úřad o nároku proti státu a zemím vyslovil pouze jako strana (Hoetzel, »Správní právo«, str. 401). Ze spisů ministerstva financí zjistil soud, že žádost žalobce byla ministerstvem financí vyřízena tak, že ministerstvo nevyhovělo žalobcově žádosti, aby bylo u rakouských úřadů zakročeno ve věci protestovaných rakouských rent, t. j. aby ony renty byly reklamovány z rakouského spolkového ministerstva financí ve smyslu rozhodnutí reparační komise pro československý rentový blok, a odůvodnilo to tím, že v československém právním řádě není předpisu, z něhož by bylo lze vyvoditi právní nárok na požadované zakročení. V právě uvedeném vyřízení ministerstva financí nelze spatřovati vrchnostenský akt (»rozhodnutí a opatření« ve smyslu § 2 zák. o správním soudě č. 36/1876 ř. z.) a tedy projev veřejné správy, jenž by autoritativně, judikujícím způsobem, upravoval nebo zakládal právní poměry žalobcovy, takže by projev ten byl schopen nabyti právní moci a že stát resp. jeho orgán (ministerstvo financí) byl v uvedeném poměru žalobci právně nadřazen. Vždyť žalobce mohl nedbati onoho rozhodnutí a vyžádati si resp. reklamovati po případě protestovati renty v Rakousku sám, což konečně žalobce podle svého tvrzení také učinil. Co do rozhodnutí rakouských úřadů se ovšem žalobce nemůže domáhati nápravy žalobou. Jde tu tedy spíše o pouhé prohlášení ministerstva financí, jímž uvědomilo žalobce, že není povinno reklamovati sporné dluhopisy. Jde tu tedy o pouhé prohlášení strany, což plyne již také ze vzájemného poměru stran, kde stát vystupoval jako domnělý dlužník proti žalobci-věřiteli, byť i dlužník veřejného práva. Chybí tu tedy moment právní nerovnosti, jenž je příznačným pro vrchnostenské akty. Soud neshledal proto důvodu, proč by podle zák. č. 4/1918 Sb. z. a n. upíral žalobnímu nároku pořad práva. Pokud žalobce opírá žalobní nárok o to, že ministerstvo financí neprávem prohlásilo žalobce resp. jeho otce za rakouského státního příslušníka, šlo by o akt absolutně zmatečný (paakt)), neboť by o státním občanství žalobcově rozhodoval úřad naprosto nepříslušný a jeho výrok v tom směru není a nemohl býti závazný ani pro úřad, ani pro stranu, tím méně ovšem může rozhodnutí takové podléhati ať kognici soudů řádných či soudu správního. Pokud se žalovaný dovolává toho, že předpisy upravující převzetí státního nezajištěného dluhu jsou výhradně předpisy práva veřejného a že příslušnost řádných soudů nebyla těmito předpisy výslovně stanovena, zapomíná, že se souzenou žalobou žalobce nedomáhá převzetí dluhopisů státem, nýbrž že žaluje na náhradu škody, jež mu bylo podle tvrzení způsobena nesprávným postu-

pem při provádění uvedených předpisů. Stejně je tomu tak, pokud žalovaný tvrdí, že v případě, o nějž jde, rozhodovaly již postupem stolic úřady správní, a že jde o věc rozsouzenou. Není dosti dobře možno mluvit o věci rozsouzené, o věci správní ve vztahu k řádným soudům, neboť připuštění této námitky by znamenalo omezení volnosti posouditi (a contrario rozsuzovati) otázky, jež mají vliv na jeho rozhodnutí, třeba by patřily do oboru práva vlastnického. Rekursní soud vyhovuje námitce nepřipustnosti pořadu práva, odmítl žalobu. Důvody: Prvý soud přehlédl, že tu není předpokladu zákona č. 4/1918 Sb. z. a n. již podle svého doslovu tehdy, když o věci přísluší rozhodovati nejvyššímu správnímu soudu, tudíž, když pravoplatně bylo vysloveno nálezem nejvyššího správního soudu, že věc přísluší před nejvyšší správní soud, jako je tomu v souzeném případě. Nejvyšší správní soud v Praze nálezem ze dne 6. února 1936, č. j. 10322/36, zamítl pro bezdůvodnost stížnost Josefa L. (žalobce) na rozhodnutí ministerstva financí ze dne 17. června 1932, č. 26464/32-II-B/46, o předválečných rentách. V důvodech nálezu se pak zabýval meritem této věci, čímž zároveň uznal, že žalobcova stížnost na nejvyšší správní soud byla přípustná a že správní úřady rozhodovaly ve věci judikátně jako nositel pravomoci vrchnostenské. K tomu názoru se připojuje i rekursní soud, neboť je zřejmé, že úřad tu nevystupoval jako koordinovaný žalobci, nýbrž svým výrokem judikátně upravil práva strany, jednáje v mezích své kompetence, která mu byla přidělena zákonem jako orgánu finanční správy. Není tu tedy pořad práva přípustný.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu prvé stolice.

Důvody:

Žalobce se na Československém státě domáhá nároku na náhradu škody, která prý mu vzešla zaviněním státních úřadů. Aniž je třeba zatím přihlížeti k tomu, z čeho žalobce takové zavinění vyvozuje a v čem shledává jejich nesprávný postup, sluší uznati, že takový náhradní nárok, o nějž jde, je svou povahou nárokem soukromoprávním, o němž rozhodovati náleží řádným soudům, neboť nebylo ani tvrzeno, že by tomu v souzeném případě bránilo nějaké ustanovení zvláštní, jež by rozhodnutí o takto opřené nároku na náhradu škody ukládalo úřadům správním. Nález nejvyššího správního soudu ze dne 6. února 1936, č. 10322/36, na nějž poukazuje jak žalobce, tak i rekursní soud, neпадá zde na váhu, protože v něm nejvyšší správní soud nerozhodoval o nároku na náhradu škody, který je předmětem souzeného sporu, nýbrž o žalobcově žádosti o vyplacení splatných úroků z předválečných rent jako rent po případě o vyřízení, kterého se ve správním řízení dostalo dotčené žádosti u ministerstva financí. Ani uvedené ministerstvo, ani nejvyšší správní soud nerozhodovaly tehdy o nároku na náhradu škody s hlediska skutkových okolností, z nichž žalobce v žalobě a v souzeném sporu nárok ten vyvozuje.